



## **Yttrande över Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning**

*Ert dnr: M2020/00554/Nm*

Linköpings kommun har getts möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet ”Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning”, SOU 2020:10.

Utredningens uppdrag har varit att föreslå hur övergödningen av kustvatten, sjöar och vattendrag effektivt kan minska genom stärkt lokalt åtgärdsarbete. Utredningen har även haft i uppdrag att analysera förutsättningarna för återföring av näringsämnen från kustvatten och sjöar i syfte att minska övergödningen. Därtill har utredningen haft i uppdrag att lämna förslag på etappmål som kan bidra till att miljökvalitetsmålet Ingen övergödning samt vissa delmål i Agenda 2030 nås.

Linköpings kommun framför följande synpunkter på utredningens förslag:

- Om kommunerna åläggs ansvar att ta fram lokala åtgärdsplaner för övergödningrelaterade insatser är det viktigt att det tydliggörs vad som ingår i ansvaret och hur det ska genomföras.
- För att underlätta kommunernas arbete med att ta fram lokala åtgärdsplaner är det positivt att Havs- och vattenmyndigheten föreslås få i uppgift att tillhandahålla en central stödfunktion för lokalt åtgärdsarbete. Det är dock viktigt att rollerna mellan Vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten görs tydliga.
- Kommunen är tveksam till om föreslagna åtgärder är tillräckliga för att öka takten avseende anläggandet av våtmarker. Bedömningen är att borttagandet av strandskydd och biotopskydd vid anläggande av nya våtmarker bara skulle leda till en ytterst marginellt ökad anläggningstakt. En problematisk gränsdragning skulle även kunna uppstå om vilka våtmarker som ska/ respektive inte ska omfattas av strandskydd och biotopskydd, vilket skulle kunna leda till att skyddsinstitutionen urvattnas med negativa miljöeffekter som följd.

Om en ökad takt av anläggandet av våtmarker önskas föreslås istället åtgärder i form av en grön skatteväxling där medel går till de verksamheter som genomför övergödningsreducerande åtgärder utifrån de åtgärdsplaner som tas fram och som bekostas av övriga verksamheter som bidrar till näringsläckaget. Ytterligare ett förslag är att tillståndsplikten för anläggandet av våtmarker över fem hektar flyttas över från Mark-och miljödomstolen till länsstyrelserna för att få till en snabbare och billigare tillståndsprocess.

- Kommunen är tveksam till utredningens förslag gällande strandskydd. Att skriva in ett generellt undantag bedöms medföra en för stor inskränkning av strandskyddet och dess syfte.

Kommunen föreslår istället att ett nytt särskilt skäl läggs in under 7 kap. 18 c § Miljöbalken för att kunna medge dispens vid anläggande av damm/våtmark med syftet att minska näringsbelastningen. På så sätt kan frågan om strandskyddets andra syfte vara kvar, dvs. att en ny byggelse inte medför någon väsentlig ändring på livsvillkoren för djur- och växtlivet på land och i vatten. Det medför också en möjlighet att kunna begränsa möjligheten till stora nya tomter, påverkan på det befintliga friluftslivet och allmänhetens tillgång till platsen, utan att helt stoppa en framtida möjlig bebyggelse.

- Det är positivt att utredningen föreslår att åtgärdstakten av bristfälliga avlopp bör ökas. Det är dock tveksamt om det föreslagna etappmålet faktiskt kommer innebära en höjd ambitionsnivå i förhållande till tidigare mål.

Det som istället skulle behövas för att rätt åtgärder ska bli verklighet är att kommunerna får bättre och tydligare verktyg för tillsynen. Trots flera utredningar som pekat på att Havs- och vattenmyndigheten behöver få bemyndigande att meddela föreskrifter för enskilda avlopp, finns fortfarande bara allmänna råd. Även om myndigheten på senare år mera aktivt jobbat fram vägledning för kommunernas tillsyn och prövning, skulle tillsynen stärkas och därmed åtgärdstakten öka om det fanns bindande föreskrifter. Det är betydelsefullt även ur perspektivet rättssäkerhet och rätt använda resurser. Vad som menas med utredningens förslag om ”godkänd reningsteknik” behöver konkretiseras för att få avsedd effekt.

- För att få till lokala vattenvårdsprojekt är LOVA-stödet en viktig pusselbit. Det är positivt att finansieringen rekommenderas öka. Det är dock viktigt att även säkerställa en långsiktig och stabil finansiering av bidraget eftersom det är en förutsättning för att få till åtgärder ”på rätt plats” och också för att underlätta för fleråriga projekt.

- Kommunen håller med utredningens förslag om att ett etappmål om effektivare gödselanvändning skulle kunna leda till att ytterligare minska näringsläckaget från jordbruket. Det är miljömässigt viktigt och för jordbruket betydelsefullt att näringsämnen i exempelvis hästgödsel kommer växande gröda till del. Därför bör målet vara att det ska vara så enkelt som möjligt och uppmuntras att återföra hästgödsel till åkermark i den mån det inte redan sker idag. En ökad bördighet ger både ökade skördar och minskar näringsförluster och utlakning av näringsämnen. Därför är det viktigt att fokus läggs på rätt gödsling och inte på minskad gödsling. Målet ska vara att förebygga näringsförluster. Just hästgödsel har relativt flera andra gödselformer ganska låga nivåer av kväve och fosfor och istället en högre andel kalium. Det bör därför, i synnerhet för mindre hästhållande gårdar och verksamheter, vara så enkelt som möjligt och med låg nivå av regelverk just för att uppmuntra ett rutinemässigt och enkelt arbetssätt för avlämnaren och den mottagande gården. Informations- och kunskapsmaterial om hur hanteringen kan ske på bästa sätt för att förebygga onödiga förluster vid exempelvis lagring eller spridning bör med fördel tas fram genom Greppa Näringen (i samverkan med projektets aktörer Jordbruksverket, LRF och länsstyrelserna) och Sveriges Lantbruksuniversitet. Ett etappmål skulle kunna bidra till att öka utnyttjandegraden.
- Slutligen anser kommunen att det är bra att Jordbruksverket i samarbete med Sveriges Lantbruksuniversitet ges i uppdrag att ta fram underlag till nya bestämmelser om miljöhänsyn för hästhållare. Detta eftersom det på vissa platser förekommer läckage från bl a betesmarker. Eftersom många hästägare är privatpersoner är det viktigt att utreda riskerna med gödselhanteringen och dess miljöpåverkan och överväga vilka eventuella krav som är rimliga att ställa. Målet bör vara att det ska vara lätt att göra rätt. Information och kunskapsmaterial bör tas fram och komma berörda aktörer till del för att uppmuntra en hållbar hantering. Det gör att näringsämnen kommer kretsloppet till del på rätt sätt så att näringsförluster förebyggs.

För Bygg- och miljönämnden

Stefan Erikson  
Bygg- och miljönämndens ordförande  
Linköpings kommun